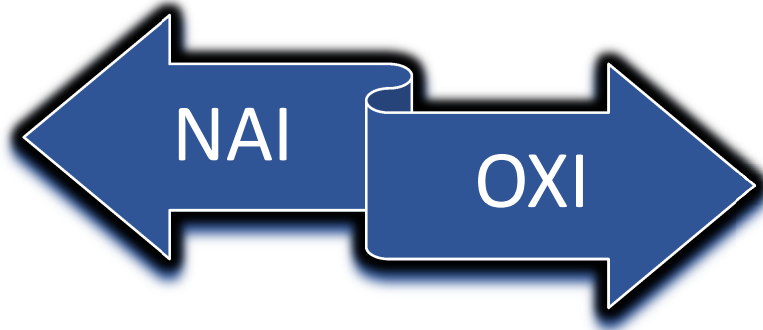

Η ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ

της Σκαράκη Ζαμπίας Εκπαιδευτικού Κλάδου ΠΕ 87.02, Ειδικότητας Νοσηλευτικής

Αρχή της νοσηλευτικής φροντίδας αποτελεί η ενημέρωση του αρρώστου πριν την εκτέλεση οποιασδήποτε ενέργειας¹, βασισμένη στην έννοια της ελεύθερης, προηγούμενης και ενημερωμένης συναίνεσης της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τη Βιοϊατρική και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κυρωμένη στον Ν.2619/1998. Προϋπόθεση **σε κάθε επέμβαση για θέματα υγείας**, αποτελεί το ενδιαφερόμενο πρόσωπο να συμφωνήσει ελεύθερα, αφού προηγουμένως έχει ενημερωθεί (άρθρο 5), ως προς το σκοπό και τη φύση της επέμβασης, τα πιθανά επακόλουθα και κινδύνους, με δυνατότητα, εξίσου ελεύθερα να την ανακαλέσει².

Ως δικαίωμα, στηρίζεται στην ελευθερία και αυτονομία του ατόμου, πυρήνα της ανθρώπινης αξίας και της αξιοπρέπειας³. Η εφαρμογή της στη νομοθεσία για τα δικαιώματα του νοσοκομειακού ασθενούς (Ν. 2071/1992, άρθρο 47) περιλαμβάνει φροντίδα με σεβασμό προς την προσωπική του αξιοπρέπεια, ως προς τη μεταχείρισή του (παρ.2). Ο σεβασμός προς τις ιδεολογικές ή θρησκευτικές του αντιλήψεις (παρ. 7), συμφωνεί με το δικαίωμα να αρνηθεί ή να συγκατατεθεί σε οποιαδήποτε διαγνωστική ή θεραπευτική πράξη απέναντί του, λαμβάνοντας υπόψη το ενδεχόμενο μερικής ή πλήρους διανοητικής ανικανότητας και της άσκησης του δικαιώματος από το νόμιμο εκπρόσωπό του (παρ. 3). Προκειμένου να λάβει πλήρη γνώση των ενεργειών και αποτελεσμάτων που τον αφορούν, μπορεί να καταθέσει διαμαρτυρία και ένσταση προς αρμόδια όργανα (παρ. 8)⁴.

Σύμφωνα με τον Κώδικα Νοσηλευτικής Δεοντολογίας (άρθρο 10), ο Νοσηλευτής θα πρέπει να συνδράμει στην ορθή ενημέρωση, ως προς τη διάγνωση, την πρόγνωση, τη θεραπεία με τα οφέλη και τους πιθανούς κινδύνους, κατοχυρώνοντας την ενημερωμένη συναίνεση, πριν από τη διενέργεια κάθε νοσηλευτικής ή ιατρικής πράξης, στα πλαίσια του σεβασμού της προσωπικότητας του ασθενή⁵. Ως παράδειγμα, κατά τη νοσηλευτική φροντίδα χορήγησης φαρμάκων, πάντοτε από το νοσηλευτή που τα ετοίμασε και σύμφωνα με υπογεγραμμένη γραπτή ιατρική οδηγία, η επαλήθευση της ταυτότητας και η αμοιβαία επικοινωνία για την αποτελεσματικότητα του φαρμάκου στη θεραπεία του, ξεκινά προσφωνώντας τον με το όνομά του. Δεν εγκαταλείπονται φάρμακα στο κομοδίνο, καθώς μπορεί να τα πάρει αθροιστικά ή καθόλου. Η παραμονή πλάι του εξασφαλίζει τη χορήγηση φαρμάκων μετά από υπεύθυνη, προηγούμενη, ενημερωμένη συναίνεση και σύμφωνα με τις ιατρικές οδηγίες¹. Η αναγνώριση των ιδεολογικών, θρησκευτικών και άλλων τοποθετήσεων δημιουργεί κατάλληλο θεραπευτικό περιβάλλον για τη φροντίδα της ψυχοσωματικής και πνευματικής του υγείας (άρθρο 3)⁵.

Η άρνηση της θεραπείας, εξετάζεται, ως προς τη συνταγματική υποχρέωση προστασίας του ατομικού δικαιώματος της ζωής (άρθρο 5, παρ.2) και του κοινωνικού της υγείας, ως υποχρέωση της πολιτείας (άρθρο 21)⁶. Στον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, προτάσσοντας την προστασία της

υγείας του ασθενή (άρθρο 1), εξαιρούνται από την υποχρέωση συναίνεσης, η απουσία δυνατότητας του ασθενούς, σε επείγουσες περιπτώσεις με κίνδυνο της ζωής του, ακόμη κι αν αρνούνται γονείς ή συγγενείς, καθώς και απόπειρες αυτοκτονίας (άρθρο 12)⁷. Η άσκηση ιατρικού και νοσηλευτικού επαγγέλματος, εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας (άρθρο 53, παρ. 1),. Η τήρηση των κανόνων ιατρικής ηθικής και δεοντολογίας εξετάζεται από τοπικές επιτροπές Βιοηθικής (άρθρο 61, παρ. 4)⁴. Ενώ η παραβίαση του Κώδικα αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα (άρθρο 77, παρ. γ), κατηγορίες για σωματική βλάβη και προσβολή της σωματικής ακεραιότητας αποτελούν ποινικό (Νόμος 4619/2019)⁸. Η προσβολή της υγείας, της τιμής και της ελευθερίας, στο αστικό δίκαιο, αποτελούν αδικοπραξία, λόγω περιουσιακής, αλλά και ηθικής βλάβης, επιδικάζοντας εύλογη χρηματική ικανοποίηση, περιλαμβάνοντας την οικογένεια, σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου, λόγω ψυχικής οδύνης (άρθρο 932 Α.Κ.)⁹. Τα υπογεγραμμένα τυποποιημένα νοσοκομειακά έγγραφα συγκατάθεσης¹, περιορίζονται, ως προς το εύρος των ιατρικών πράξεων, ενώ δεν καλύπτουν πιθανή άσκηση ψυχολογικής πίεσης ή παραπλάνηση. Καταλήγοντας, η αναγνώριση της αξίας της συναίνεσης, υποχρεωτικά γραπτής επί γνωστοποίησης της ταυτότητας ή στοιχείων του αρρώστου σε επιστημονικές δημοσιεύσεις (άρθρο 14, παρ. 5), αντιμετωπίζει τις επιταγές του γραπτού νόμου⁴, με κυρίαρχη αξία την ίδια την αξία του ανθρώπου⁶.

Αναφορές

1. Βλαχόπουλος, Σ. (2017). *Θεμελιώδη Δικαιώματα. Ατομικά, Κοινωνικά και Πολιτικά Δικαιώματα*. εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη
2. Βουλή των Ελλήνων. (2001). «*Σύνταγμα της Ελλάδας*». Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 84 Α' /17.4.2001)
3. ΓΚΟΥΡΓΚΟΥΛΗ, Ε., ΚΙΣΣΟΥΔΗ, Α., ΛΥΚΟΣΤΡΑΤΗ, ΑΙ., ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Ε. (χ.χ.) *ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ - Α (ΘΕΩΡΙΑ - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ)*. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε στις 10 Νοεμβρίου 2023 από: http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4282/24-0225-02_Nosileutiki_B-G-EPAL-Theoria-Ergastirio/
4. Νόμος 2071/1992. *Εκσυγχρονισμός και Οργάνωση Συστήματος Υγείας*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 123/Α/15-7-1992)
5. Νόμος 2619/1998. *Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ατόμου σε σχέση με τις εφαρμογές της βιολογίας και της ιατρικής: Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ Α'132)
6. ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 216/25-7-2001. *ΚΩΔΙΚΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 167, ΤΕΥΧΟΣ Α)
7. Νόμος 3418/2005. *Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ Α'287/28-11-2005)
8. Ν. 4619/2019. *Κύρωση Ποινικού Κώδικα*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ Τεύχος Α' 95/11.06.2019)
9. ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 456. *ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ*. ΦΕΚ Α' 164/24.10.1984